

МОЛОДІЖНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО - КАР'ЄРНИЙ ВИБІР СЕРЕД УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ ЗП(ПТ)О

Інна Гриценюк,

кандидат педагогічних наук, доцент,
старший науковий співробітник
лабораторії професійної кар'єри
Інституту професійної освіти НАПН України,
Україна, Київ

Анотація. Схарактеризовано концепцію молодіжного підприємництва як життєздатного вибору кар'єри серед учнівської молоді. У ній розглядаються різні причини, чому все більше учнів вирішують стати підприємцями замість того, щоб шукати традиційну роботу після закінчення навчання. Висвітлюються переваги та виклики підприємництва як вибору кар'єри, а також обговорюється роль освіти та навчання у формуванні підприємницького мислення серед молоді. У статті також розглядається поточний стан молодіжного підприємництва у світі та надається інформація про потенційний вплив молодіжного підприємництва на економічний розвиток та створення робочих місць. Загалом, ця тема проливає світло на зростаючу тенденцію молодіжного підприємництва та надає цінну інформацію і перспективи для учнівської молоді, викладачів, політиків та інших зацікавлених сторін, які зацікавлені у розвитку підприємництва серед молоді.

Ключові слова: Молодіжне підприємництво, вибір кар'єри, студенти, підприємницьке мислення, освіта та навчання, переваги підприємництва, виклики підприємництва, економічний розвиток, створення робочих місць, лобістські тенденції.

YOUTH ENTREPRENEURSHIP - A CAREER CHOICE AMONG STUDENTS OF VOCATIONAL SCHOOLS

Abstract. This topic explores the concept of youth entrepreneurship as a viable career choice among students. It delves into the various reasons why more and more students are opting to become entrepreneurs instead of pursuing traditional employment after graduation. The annotation highlights the benefits and challenges of entrepreneurship as a career choice and discusses the role of education and training in fostering an entrepreneurial mindset among young people. The article also examines the current state of youth entrepreneurship globally and provides insights into the potential impact of youth entrepreneurship on economic development and job creation. Overall, this topic sheds light on the growing trend of youth entrepreneurship and provides valuable information and perspectives for students, educators, policymakers, and other stakeholders interested in promoting entrepreneurship among young people.

Keywords: Youth entrepreneurship, Career choice, Students, Entrepreneurial mindset, Education and training, enefits of entrepreneurship, Challenges of entrepreneurship, Economic development, Job creation, lobar trends.

Молодіжне підприємництво стає дедалі популярнішим кар'єрним вибором серед учнівської молоді, і для закладів освіти важливо підготувати своїх здобувачів професійної освіти до цього кар'єрного шляху. Один із способів зробити це - організувати програми консультування учнівської молоді з питань молодіжного підприємництва під час їхнього професійного навчання. Цей план описує кроки, необхідні для організації такої програми.

Крок 1: Визначення потреб учнівської молоді.

Перш ніж організувати програму консультування з питань молодіжного підприємництва, важливо визначити потреби учнівської молоді. Це можна зробити за допомогою опитувань або фокус-груп. Зібрана інформація буде використана для адаптації програми до конкретних потреб учнівської молоді. Організація програми консультування з питань молодіжного підприємництва передбачає визначення конкретних потреб учнівської молоді, пов'язаних з підприємництвом. Цей крок є критично важливим, оскільки він дозволяє адаптувати програму до унікальних потреб учнівської молоді і забезпечити її актуальність та корисність. Для визначення потреб учнівської молоді можна використовувати різні методи, такі як опитування, фокус-групи та інтерв'ю. Ці методи можуть надати цінну інформацію про поточні знання, досвід та інтереси учнівської молоді у сфері підприємництва. Нижче ми розповімо про ці методи докладніше:

Опитування: Опитування можна використовувати для збору даних від великої групи учнівської молоді. Опитування можна проводити онлайн, особисто або електронною поштою. Питання опитування можуть охоплювати такі теми, як рівень зацікавленості учнівської молоді у підприємстві, бар'єри на шляху до започаткування бізнесу, методи навчання, яким вони надають перевагу, а також типи ресурсів, необхідних для започаткування та ведення успішного бізнесу.

Фокус-групи: Фокус-група - це дискусія в малих групах, яку проводить підготовлений модератор. До складу фокус-групи можуть входити учнівська молодь з різним досвідом та рівнем підприємницької діяльності. Модератор може ставити відкриті запитання, щоб отримати розгорнуті відповіді від учнівської молоді. Фокус-група може надати багаті якісні дані про ставлення, переконання та поведінку учнівської молоді, пов'язані з підприємництвом.

Інтерв'ю: Інтерв'ю можна проводити з окремими учнями, щоб глибше зрозуміти їхні конкретні потреби та інтереси у сфері підприємництва. Інтерв'ю можуть бути структурованими або неструктурованими і можуть проводитися особисто, по телефону або за допомогою відеоконференцій. Інтерв'ю може надати цінну інформацію про особистий досвід, проблеми та цілі учнівської молоді, пов'язані з підприємництвом.

Після того, як дані будуть зібрані, їх слід проаналізувати, щоб виявити спільні теми та закономірності. Ці теми та закономірності можуть бути використані для розробки змісту програми консультування та її адаптації до конкретних потреб учнівської молоді. Наприклад, якщо дані показують, що учні потребують більше консультацій щодо розробки бізнес-плану, то програма може більше зосередитися на цьому аспекті підприємництва. Загалом, визначення

потреб учнівської молоді є вирішальним кроком в організації успішної програми консультування з питань молодіжного підприємництва. Це гарантує, що програма буде актуальною, корисною та відповідатиме конкретним потребам учнівської молоді [1; 2; 3; 4; 5].

Крок 2: Визначення змісту програми

На основі оцінки потреб слід визначити зміст програми консультування. Програма повинна охоплювати такі теми, як розробка бізнес-ідеї, створення бізнес-плану, маркетинг і продажі, фінансовий менеджмент та юридичні аспекти підприємництва.

Крок 3: Визначте консультантів

Консультантами програми можуть бути професіонали з досвідом у сфері підприємництва або успішні підприємці, які можуть поділитися своїм досвідом і знаннями з учнівською молоддю. Це також можуть бути викладачі з досвідом у сфері підприємництва.

Крок 4: Складіть графік

Програма може бути організована як серія воркшопів, семінарів або як модуль курсу. Розклад має бути складений таким чином, щоб він не заважав звичайним заняттям учнівської молоді та іншим видам діяльності.

Крок 5: Популяризація програми

Популяризація програми важлива для того, щоб переконатися, що учні знають про цю можливість, і заохотити їх до участі. Популяризація може здійснюватися через різні канали, такі як електронна пошта, соціальні мережі, плакати, листівки та оголошення в групі.

Крок 6: Оцініть програму

Ефективність програми консультування слід оцінити, щоб переконатися, що вона відповідає потребам учнів і досягає бажаних результатів. Оцінку можна провести за допомогою форм зворотного зв'язку, опитувань і фокус-груп.

Програма консультування з питань молодіжного підприємництва під час професійної підготовки кваліфікованих робітників може бути організована по-різному, залежно від цілей, ресурсів та цільової аудиторії. Однак, ось загальний план того, як може бути побудована така програма:

Оцінка потреб: Перед розробкою програми консультування важливо провести оцінку потреб, щоб визначити конкретні потреби та проблеми цільової аудиторії, якою може бути молодь, що навчається за програмами професійно-технічної підготовки кваліфікованих робітників. Оцінка потреб може ґрунтуватися на опитуваннях, обговореннях у фокус-групах, інтерв'ю або інших формах збору даних для визначення потреб цільової аудиторії.

Цілі програми: На основі оцінки потреб можна визначити цілі програми, які можуть полягати в наданні молоді навичок, знань та мислення, необхідних для започаткування та ведення успішного бізнесу. Цілі програми повинні бути конкретними, вимірюваними, досяжними, актуальними та обмеженими в часі.

Зміст програми: Зміст програми має бути розроблений таким чином, щоб відповідати цілям програми, які можуть включати такі теми, як основи підприємництва, бізнес-планування, дослідження ринку, фінансовий менеджмент, маркетинг та продажі, серед іншого. Зміст повинен бути

адаптований до рівня розуміння цільової аудиторії та викладений у цікавій та інтерактивній формі, наприклад, через семінари, аналіз конкретних ситуацій, рольові ігри та групові дискусії.

Надання консультацій: Консультування може надаватися різними методами, такими як особисті сесії, онлайн-платформи або їх поєднання. Це можуть бути індивідуальні консультації або групові консультації, які можуть надаватися досвідченими підприємцями, бізнес-тренерами або викладачами закладів професійної (професійно-технічної) освіти, які мають досвід у сфері підприємництва.

Моніторинг та оцінка: Щоб переконатися, що програма досягає своїх цілей, важливо постійно здійснювати моніторинг та оцінювати її прогрес. Це можна зробити за допомогою зворотного зв'язку з учасниками, відстеження бізнес-стартапів та вимірювання впливу програми на підприємницьке мислення та навички учасників.

Сталість: Успішна програма консультування з питань молодіжного підприємництва має бути сталою, тобто вона повинна продовжувати приносити користь цільовій аудиторії після закінчення терміну дії програми. Одним із способів досягнення сталості є створення мережі підприємців-випускників, які можуть надавати менторську допомогу та підтримку майбутнім учасникам програми.

Співпраця та партнерства: Важливо залучати зацікавлені сторони та партнерів до розробки, впровадження та оцінювання програми. Серед зацікавлених сторін можуть бути заклади професійної (професійно-технічної) освіти, організації приватного сектору, державні установи та донорські організації. Співпраця та партнерство можуть допомогти забезпечити успіх і сталість програми, а також розширити її охоплення та вплив.

Таким чином, програма консультування з питань молодіжного підприємництва під час професійної підготовки учнівської молоді в ЗП(ПТ)О має бути розроблена таким чином, щоб відповідати конкретним потребам цільової аудиторії та зосереджуватися на наданні їй навичок, знань та мислення, необхідних для започаткування та ведення успішного бізнесу. Успіх програми залежатиме від ефективної оцінки потреб, цілей програми, змісту програми, надання консультацій, моніторингу та оцінки, сталості, а також співпраці та партнерства [6; 7; 8; 9].

Висновок: Організація консультаційної програми з питань молодіжного підприємництва під час професійної підготовки кваліфікованих робітників може допомогти підготувати учнів до викликів, пов'язаних із започаткуванням та веденням бізнесу. Дотримуючись кроків, викладених у цьому плані, заклади професійної освіти можуть забезпечити своїх учнів необхідними навичками та знаннями для досягнення успіху у сфері підприємництва.

Список використаних джерел:

1. *електронне наукове видання:* Алексеева С. В., Базиль Л. О., Гриценко І. А., Єршова Л. М., Закатнов Д. О., Орлов В. Ф., Сохацька Г. В. Підготовка майбутніх кваліфікованих кадрів до підприємницької діяльності в

умовах розвитку малого бізнесу: теорія і практика: *монографія*. Житомир: «Полісся», 2020. Взято з: <http://lib.iitta.gov.ua/724963/>

2. Алексеева С.В., Базиль Л.О., Байдулін В.Б., Гриценок І.А., Закатнов Д.О., Єршова Л.М., Орлов В.Ф., Сохацька Г.М., Теловата М.Т. (Ред.). Підприємницька компетентність майбутніх фахівців: *методичний посібник*. Житомир: «Полісся», 2021. Взято з: <http://lib.iitta.gov.ua/728893/>

3. Алексеева С.В., Гриценок І.А., Закатнов Д.О., Кузьмінська Л.Д., Орлов В.Ф., Закатнов Д.О. (Ред.). Психолого-педагогічні тренінги у системі консультування з професійної кар'єри учнів професійно-технічних навчальних закладів: навчальний посібник Житомир: «Полісся», 2019. Взято з: <https://lib.iitta.gov.ua/717525>

4. Алексеева С.В., Базиль Л.О., Байдулін В.Б., Гриценок І.А., Єршова Л.М., Орлов В.Ф., Сохацька Г.М. Основи економічної грамотності та підприємництва: *навчальний посібник*. Житомир: Полісся, 2021. (Лист Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти» МОН України №22.1/12-Г-1024 від 23.11.2020 р.). Взято з: <http://lib.iitta.gov.ua/729005/>

5. Гриценок І.А., Байдулін В.Б., Савченко М.О. Від бізнес-ідеї до підприємницького успіху: *методичні рекомендації*. Житомир: «Полісся», 2021. Взято з: <http://lib.iitta.gov.ua/728126/>

6. Гриценок І.А. Розвиток навичок малого підприємництва в учнівській молоді закладів професійної (професійно-технічної) освіти. В В.О. Радкевич (Ред.). *Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання: матеріали XVI Всеукраїнської науково-практичної конференції (звітної)*, Київ, 17-20. С.68-70, 2022.

7. Гриценок І.А., Єршова Л.М. Інтерактивні форми й методи підготовки майбутніх фахівців до підприємницької діяльності. *Професійна педагогіка*, 1(24), с.81-90, 2022. <https://doi.org/10.32835/2707-3092.2022.24.81-90>, [in Ukrainian]. (*наукометричні бази Ulrich's Periodicals Directory, Index Copernicus*).—UPL: <https://jrnls.ivet.edu.ua/index.php/1/article/view/720/940> Взято з: <http://lib.iitta.gov.ua/731901/>

8. Гриценок І.А. Методика розвитку підприємницької активності учнівської молоді засобами проєктної діяльності. *Наукові записки Малої академії наук України*, 2(24), с. 19-27, 2022. <http://doi.org/10.51707/2618-0529-2022-24-03>, [in Ukrainian]. Взято з: <http://lib.iitta.gov.ua/731900/>

9. Підготовка майбутніх кваліфікованих робітників до молодіжного підприємництва: Довідник. / Автори-упорядники: Базиль Л.А., Байдулін В.Б., Гриценок І.А., Єршова Л.М., Орлов В.Ф., Савченко М.О., Теловата М.Т., Тітова О.А. Київ: Інститут професійної освіти НАПН України, 2022. – 196 с.